

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป้าหมายสำคัญยิ่งประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศ คือการพัฒนาเศรษฐกิจ ให้เจริญรุ่งเรืองอันจะเป็นผลให้ประชาชนมีความอยู่ดี กินดี และการเกษตรก็เป็นอาชีพ อย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นที่มาของแหล่งรายได้ และแหล่งจ้างงานของคนไทยถึงประมาณร้อยละ 70 ทำให้เกิดการจ้างงานมากแหล่งหนึ่งของแรงงานทั้งประเทศ การส่งผลผลิตทางการ เกษตรออกไปจำหน่ายต่างประเทศ ทำรายได้ให้แก่ประเทศเป็นอย่างมาก และจะเห็นได้ ว่าแนวโน้มการพัฒนาการเกษตรตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 จนถึงปัจจุบัน ฉบับที่ 7 ปรากฏว่าผลผลิตด้านการเกษตรได้ขยายตัวในอัตราค่อนข้างสูง มาตลอด โดยเฉพาะแล้วสามารถขยายผลผลิตเพิ่มขึ้นได้ในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ทำให้ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคงประเทศหนึ่ง ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 นั้น ได้มีแผนเพิ่มรายได้และกระจายรายได้ของเกษตรกร ในส่วนของพืชอุตสาหกรรมนั้นเป็นนโยบายหนึ่ง โดยจะเน้นการเพิ่มผลผลิต การวิจัย และ ปรับปรุงวัตถุดิบทั้งหมด ขนาดคุณภาพและมาตรฐานการผลิต ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีการ ผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการอุตสาหกรรมภายในประเทศ และความต้องการของ ตลาด และเพื่อให้เกษตรกรสถาบันเกษตรกรมืออิสระและอำนาจ ในการต่อรองด้านการ ตลาดกับ โรงงานอุตสาหกรรม

แพสชันฟรุต (Passion fruit) มีอยู่หลายชนิด แต่ที่นิยมปลูกอย่างแพร่ หลายในปัจจุบัน มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Passiflora edulis* Sims ซึ่งมีชื่อเรียกว่า เบบัวจวรรณหรือลิ้นมังกร แต่ยังมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น และชนิด เช่น

กะทกรก สุกคนธรส เสาวรส เป็นต้น ในประเทศไทยนิยมเรียกทั่วไปว่า เสาวรส ซึ่งได้มีการนำเมล็ดพันธุ์เสาวรสนี้มาปลูกครั้งแรก เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2498 ได้เพาะเมล็ด และปลูกในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2499 เป็นจำนวน 14 ต้น ที่สถานีกลสิกรรมแม่โจ้ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2507 ได้มีผู้นำเข้ามาปลูกที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน และได้ขยายการปลูกที่สถานีทดลองเกษตรที่สูง ชุนช่างเคี่ยน จังหวัดเชียงใหม่ และต่อมาได้มีการนำเอาเมล็ดพันธุ์ลูกผสม ระหว่างพันธุ์สีม่วงกับพันธุ์สีเหลืองจากประเทศออสเตรเลียทำการเพาะปลูกในบริเวณคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (อุทัย และนธิยา 2525) และยังได้พบว่ามี การปลูกเสาวรสที่สถานีทดลองข้าวสุพรรณบุรี และได้นำเอาพันธุ์ดังกล่าวไปปลูกบริเวณชายฝั่งทะเลทางภาคตะวันออก แถบจังหวัดระยองด้วย ทำให้มีการปลูกกันอย่างแพร่หลายมาจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันบริษัท สยามอุตสาหกรรมเกษตร ได้มีการรับซื้อผลผลิตในราคากิโลกรัมละ 5 บาท (ราคาประกันกิโลกรัมละ 4 บาท) เกษตรกรจะมีรายได้จากการปลูกปีละ 3,500 - 4,500 บาท/ไร่ (ส่วสวัสดิ์ และปรุณีชล 2532) เสาวรสนำมาใช้ประโยชน์ โดยทำการแปรรูปเป็นน้ำเสาวรสเข้มข้นหรือนำมาผสมน้ำผลไม้ชนิดอื่น ๆ เช่น ผสมกับน้ำสับปะรด น้ำมะละกอ น้ำฝรั่ง น้ำกล้วยหอม น้ำมะม่วง น้ำส้ม ซึ่งชาวต่างประเทศนิยมดื่ม ทำให้เกิดอุตสาหกรรม เพื่อการส่งออกขึ้น ตลาดที่นำเข้าน้ำเสาวรส เช่น ในยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ไต้หวัน และออสเตรเลีย (ธงชัย, 2525) จากภาวะการขาดเสาวรสดังกล่าวจะเห็นได้ว่าปริมาณความต้องการของผลิตภัณฑ์เสาวรส ในการประชุมสัมมนาพืชอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน พ.ศ. 2534 พบว่าปริมาณความต้องการเสาวรสของโรงงานอุตสาหกรรมการเกษตรในนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน มีถึง 1,000 ตัน/ปี แต่ปัจจุบันมีผลผลิตนำเข้าสู่โรงงานเพียง 200 ตัน โดยที่ทางโรงงานอุตสาหกรรมไม่มีข้อจำกัดด้านคุณภาพ ขนาด ผลผลิตแต่อย่างใด (สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน 2534) แต่ที่

พื้นที่ปลูกเสาวรสในประเทศไทยเริ่มลดลงเรื่อย ๆ และมีผลผลิตต่อไร่ต่ำ ซึ่งเป็นปัญหาในปัจจุบัน ทำให้หน่วยงานราชการ และเอกชน ได้กลับมา ร่วมการส่งเสริมการปลูกเสาวรสเพิ่มมากขึ้น

เขตอำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่เขตหนึ่งที่มีการส่งเสริมการปลูกเสาวรส ซึ่งมีการยอมรับว่า เสาวรสเป็นพืชเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นรายได้ที่สำคัญของครัวเรือน เนื่องจากพื้นที่อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ นั้นเป็นแหล่งที่มีทรัพยากรในการผลิตที่พร้อม และยังเป็นแหล่งวัตถุดิบเสาวรสบของวิสาหกิจอุตสาหกรรมเกษตรต่าง ๆ โดยได้มีการส่งเสริมให้มีการปลูกเสาวรสบในพื้นที่ดังกล่าวจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน การส่งเสริมการปลูกเสาวรสบในพื้นที่อื่น ๆ ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้เกิดการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกเสาวรสบของเกษตรกรอำเภอพร้าวเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่จะนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการ ภาคเอกชนที่มีความสนใจ ส่งเสริมการปลูกเสาวรสบในพื้นที่อื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และด้านอื่น ๆ ของเกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสบ
2. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการยอมรับคำแนะนำวิธีการปลูกเสาวรสบ
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจยอมรับการปลูกเสาวรสของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่
2. สามารถนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงงานส่งเสริมการปลูกเสาวรสของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับคำแนะนำการปลูกเสาวรสของเกษตรกร

1. อายุของเกษตรกร
2. การศึกษาของเกษตรกร
3. รายได้ทั้งหมดของครอบครัวของเกษตรกร
4. การถือครองพื้นที่ทำการเกษตร
5. แรงงานในครัวเรือน
6. การใช้สินเชื่อ
7. ตำแหน่งผู้นำทางสังคม
8. ประสบการณ์การปลูกเสาวรส
9. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่
10. การติดต่อกับชุมชนอื่น
11. การเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยทำในพื้นที่ 4 ตำบล ของอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ตำบล
ดงกล้วยได้แก่ ตำบลเขื่อนผาก ตำบลป่าตุ่ม ตำบลแม่แวน ตำบลน้ำแพร่ และจะสัมภาษณ์
เกษตรกรหรือแม่บ้านเกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสเท่านั้น ตัวแปรที่นำมาศึกษามี 2 ประเภท คือ

ก. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ทั้งหมด 11 ปัจจัยประกอบ
ด้วย

1.1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม มี 8 ปัจจัย ได้แก่

1. อายุ
2. การศึกษา
3. รายได้ของครอบครัวเกษตรกร
4. การถือครองพื้นที่ทำการเกษตร
5. แรงงานในครัวเรือน
6. สินเชื่อจากแหล่งสินเชื่อ
7. ตำแหน่งผู้นำทางสังคม
8. ประสบการณ์การปลูกเสาวรส

1.2 ปัจจัยด้านอื่น ๆ มี 3 ปัจจัย ได้แก่

1. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่
2. การติดต่อกับชุมชนอื่น
3. การเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตร

ข. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การยอมรับงานส่งเสริมการปลูกเสาวรสของเกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ของบริษัทเอกชน มี 8 ลักษณะดังนี้

1. การเพาะกล้า
2. การทำค้าง
3. การใส่ปุ๋ย
4. การใช้สารเคมีป้องกันกำจัด
5. การกำจัดวัชพืช
6. การเก็บเกี่ยวผลเสาวรส
7. การตัดแต่งกิ่ง
8. ระยะปลูกระหว่างต้นและแถว

นิยามศัพท์

1. เสาวรส (Passion fruit : Passiflora edulis Sims) หมายถึง ไม้ผลชนิดหนึ่งที่ได้รับการแนะนำให้ปลูกเป็นพืชเสริมรายได้ บางครั้งอาจเรียกว่า แผลชั้นพื้ตกระทกรกฝรั่ง โดยการนำผลไปแปรรูปเป็นเครื่องดื่ม
2. อายุ หมายถึง อายุของเกษตรกรที่ปลูกเสาวรสในขณะที่ทำการวิจัย
3. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่ปลูกเสาวรสที่ได้รับการศึกษาจากสถาบันการศึกษา
4. รายได้ หมายถึง รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตรและนอกการเกษตรของครอบครัวเกษตรกรที่ได้ตอบปี ไม่รวมกับรายได้จากการขายเสาวรสของเกษตรกร

5. การถือครองพื้นที่ทำการเกษตร หมายถึง จำนวนไร่ที่ทำการเกษตรของ เกษตร-กร ซึ่งเป็นของตนเอง หรือเช่าผู้อื่น

6. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับคำแนะนำการปลูกเสาวรส์ หมายถึง ปัจจัยด้าน เศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยด้านอื่น ๆ

7. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง อายุ ระดับการศึกษา รายได้ พื้นที่ปลูกเสาวรส์แรงงานในครัวเรือน สินเชื่อ ตำแหน่งของผู้นำทางสังคม ประสบการณ์ การปลูกเสาวรส์

8. ปัจจัยด้านอื่น ๆ หมายถึง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การติดต่อกับชุมชนอื่น ๆ การเข้ารับการฝึกอบรมด้านเกษตร

9. ตำแหน่งผู้นำทางสังคม หมายถึง กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการสภาตำบล กรรมการหมู่บ้าน ผู้นำทางศาสนา ผู้นำเยาวชน ผู้นำเกษตรกร ผู้นำด้านอื่น ๆ

10. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ หมายถึง การที่เกษตรกรได้ติดต่อกับปะ พุตุคย กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมไม่ว่าจะ เป็นเจ้าหน้าที่มาเยี่ยมเยียนที่บ้าน หรือเกษตรกร ไปพบเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่สำนักงาน

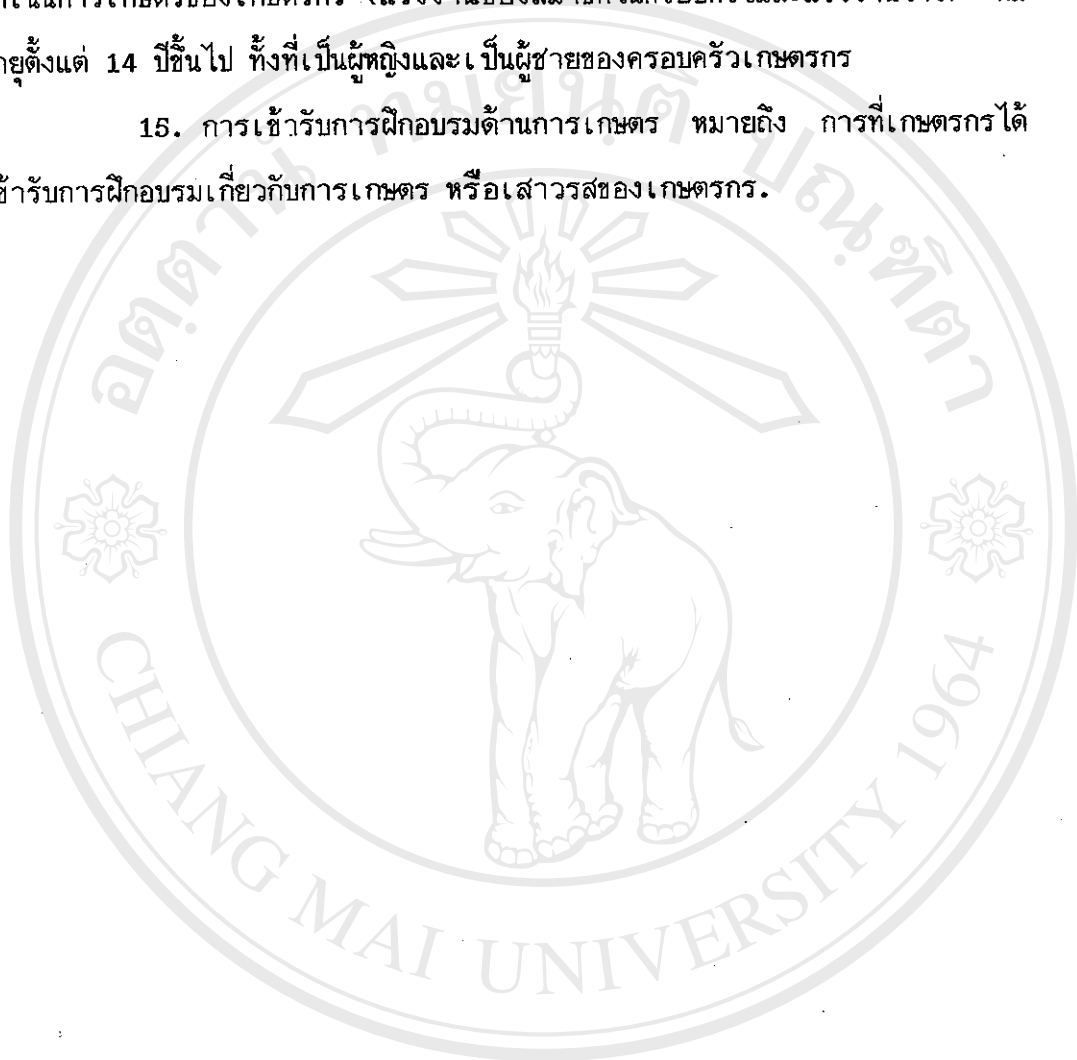
11. การติดต่อกับชุมชนอื่น ๆ หมายถึง การได้เดินทางไปพบปะกับบุคคล ต่าง ๆ ภายนอกชุมชนของตนเอง เช่น หมู่บ้านอื่น อำเภออื่น และจังหวัดอื่น โดย วัตถุประสงค์ที่ติดต่อบรรอบ 1 เดือน

12. ประสบการณ์ในการปลูกเสาวรส์ หมายถึง ระยะเวลา หรือจำนวนปีที่ เกษตรกรทำการปลูกเสาวรส์

13. การใช้สินเชื่อ หมายถึง จำนวนเงินกู้ การกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุน จากสถาบัน การเงินของรัฐบาล เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รวมถึงแหล่งเงินทุนไม่เป็นสถาบันของรัฐบาล เช่น นายทุน ธนาคารพาณิชย์ และญาติพี่น้อง

14. แรงงานในการดำเนินการเกษตร หมายถึง จำนวนแรงงานในการดำเนินการเกษตรของเกษตรกร (แรงงานของสมาชิกในครอบครัวและแรงงานจ้าง) ที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป ทั้งที่ เป็นผู้หญิงและเป็นผู้ชายของครอบครัวเกษตรกร

15. การเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตร หมายถึง การที่เกษตรกรได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตร หรือเสวนารสของเกษตรกร.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved